

Gemeinschaft Evangelischer Kirchen in Europa (GEKE)
Communion of Protestant Churches in Europe (CPCE)
Communión d'Eglises Protestantes en Europe (CEPE)

Prohlášení

radý Společenství evangelických církví v Evropě k výročí koncilu v Niceji (325 n.l.)

V roce 2025 se na mnoha místech slavilo 1700. výročí koncilu v Niceji. Konaly se akademické konference i připomínky v církvích. K těmto společným oslavám bychom se rádi připojili také jako Společenství evangelických církví v Evropě (CPCE), protože koncilu a jeho rozhodnutím vděčíme za mnohé.

Nicejskému koncilu se podařilo formulovat vyznání, které na základě biblického svědectví vyjadřuje naši víru v jednoho Boha – Otce, Syna a Ducha svatého.

Význam koncilu dnes spatřujeme především ve třech oblastech: v doktrinálním vyznání víry, v otázce uplatnění politické moci v církevních záležitostech a ve stanovení společného data Velikonoc. V následujícím textu bychom chtěli každý z těchto bodů podrobněji prozkoumat a posoudit je ve světle Leuenberské konkordie, základního dokumentu CPCE.

1. Doktrinální vyznání víry

Jsme si vědomi toho, že doktrinální vyznání z roku 325 n.l. ve své době zpočátku nevedlo k uklidnění intenzivních dogmatických sporů, ale jsme vděční, že se podařilo přiblížit se k biblicky potvrzenému tajemství Božího vtělení pomocí filozofického pojmu *homoúsios*. Ve vyznání z roku 325 n.l. proto vidíme počátky a základ vývoje, který v průběhu 4. století vedl k formulaci Nicejsko-konstantinopolského vyznání víry, jenž je dnes přijímáno v široké ekumeně.

Leuenberská konkordie se záměrně řadí do této doktrinální tradice (LA 4 a 12) a navazuje na reformační teologii, která se k vyznáním víry rané církve výslovně přihlásila. Jsme přesvědčeni, že toto spojení nebylo založeno na nereflektovaném tradicionalismu, ale na teologickém poznání, že nauka o ospravedlnění s sebou nese i nauku o trojjediném Bohu (LA 8). Formulace trojiční víry byla v uvažování o Bohu inovativním průlomem, který je i dnes velmi relevantní, zejména s ohledem na široce rozšířené úvahy, které prohlašují víru v trojjediného Boha za zbytečnou obtíž.

Křesťanský koncept Trojice je stále zpochybňován zejména při střetávání se s jinými náboženskými směry, a v sekulárním světě je často obtížné jej zprostředkovat. Proto využíváme výročí koncilu jako příležitosti k tomu, abychom se znovu zavázali k ústřednímu vyznání víry v Ježíše Krista a v trojjediného Boha, a abychom vyznali spasitelný význam jeho díla, jak je to zdůrazněno ve formulaci „pro nás a pro naši spásu“. Zavazujeme se na své cestě společného vyznávání hledat nové a svěží způsoby, jak sdílet pravdu tohoto vyznání s dnešním světem.

Pozdější vynechání nicejských anathemat nás učí, že svědectví o pravé víře dnes nelze dosáhnout vyloučením nebo zavrhováním druhých, nýbrž tak, jak nám pomohla porozumět Leuenberská konkordie, skrze smířenou různost ve vyznávání.

2. Role politické moci

Jsme si vědomi toho, že někteří pohlíží velmi kriticky na roli císaře Konstantina na nicejském koncilu, a že jeho vliv na teologické rozhodování koncilu je považován za až příliš rozsáhlý. Jaký měl císař skutečně vliv na výsledky koncilu, na tom nepadá shoda.

Protestantské církve v průběhu dějin také těžily z toho, že politické síly přebíraly odpovědnost za pořádky církve. Pokud však dnes existují přístupy, které se snaží vykreslit systém vlády císaře jako příklad křesťanské vlády a harmonické jednoty církevní a politické moci, pak se od takových přístupů rozhodně distancujeme: politické síly by neměly být teologicky přeceňovány, a církve by neměly být politickými silami instrumentalizovány. Považujeme za důležitý úkol dnešních států, aby zaručovaly svobodu náboženského vyznání a víry.

To vyslovujeme v neposlední řadě sebekriticky, s ohledem na vlastní reformační tradice, které v některých případech využívaly politických autorit k likvidaci teologických oponentů. Mezi těmito oponenty byli zejména ti, kteří nemohli podpořit nicejské vyznání víry, a proto byli nuceni emigrovat nebo byli popraveni. Jako CPCE zde zastáváme zcela jiné pochopení toho, co je svědectvím a službou, která zavazuje k „boji za spravedlnost a mír“ (LA 36).

3. Společné datum Velikonoc

Jsme si vědomi toho, že z historického hlediska není zcela jasné, do jaké míry lze stanovení společného data Velikonoc vysledovat až k nicejskému koncilu. Samotné rozhodnutí však považujeme za milník, který nám i dnes může a měl by nám připomínat naši společnou ekumenickou odpovědnost. Dnes křesťané slaví Velikonoce v různých termínech, podle toho, zda se řídí východním nebo západním církevním kalendářem. I v rámci našeho protestantského společenství slaví některé církve v pravoslavném prostředí Velikonoce podle východního data.

Leuenberská konkordie uvádí, že „shoda v pravém učení evangelia a v pravém vysluhování svátostí je nezbytným, ale i dostačujícím předpokladem opravdové jednoty církve“ (LA 2). Rovněž uvádí, že „obecenství s Ježíšem Kristem v jeho těle a krvi nemůžeme oddělit od aktu jedení a pití. (LA 19) a že „svědectví a služba Zvěstování církví nabývá ve světě věrohodnosti, když církve dosvědčují evangelium v jednomyslnosti“ (LA 36). Tím nás *Leuenberská konkordie* vybízí a povzbuzuje k úsilí o to, aby se Velikonoce v budoucnu v křesťanstvu opět slavily ve společný den.

Bratislava, 22. listopadu 2025